

Analiza Impactului de Reglementare

Titlul analizei impactului (poate conține titlul propunerii de act normativ):	Analiza Impactului de Reglementare la proiectul Legii pentru modificarea Legii nr. 66/ 2008 privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate
Data:	23.10.2023
Autoritatea administrației publice (autor):	Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală
Subdiviziunea:	Direcția juridică
Persoana responsabilă și datele de contact:	Jana Țurcan, tel.: 022188567 e-mail: jana.turcan@agepi.gov.md Dorina Colșatschi, tel.: 022188562 e-mail: dorina.colsatschi@agepi.gov.md
Compartimentele analizei impactului	
1. Definirea problemei	
a) Determinați clar și concis problema și/sau problemele care urmează să fie soluționate	
<p>Problema majoră cu care se confruntă în prezent producătorii din Republica Moldova, potențiali beneficiari ai dreptului de utilizare a indicațiilor geografice protejate (în continuare - IGP) sau denumirilor de origine protejate (în continuare - DOP), precum și producătorii specialităților tradiționale garantate (STG) constituie lipsa organismelor de verificare/certificare a conformității produselor cu caietele de sarcini corespunzătoare pentru unele categorii de produse desemnate cu indicații geografice (în continuare - IG), denumiri de origini (în continuare - DO) și a STG.</p> <p>În această situație, producătorii vizați sunt lipsiți de posibilitatea de a obține un profit suplimentar, generat de calitățile, caracteristicile specifice sau reputația produselor lor, datorate mediului geografic al locului în care își desfășoară activitatea sau determinat de caracterul tradițional al modului de producere, iar produsele sunt comercializate fără a fi diferențiate corespunzător.</p> <p>Totodată, necesitatea ratificării Actului de la Geneva al Aranjamentului de la Lisabona privind denumirile de origine și indicațiile geografice, semnat de către Republica Moldova la data de 11.04.2016, impune asigurarea cadrului normativ necesar implementării prevederilor actului dat.</p>	
b) Descrieți problema, persoanele/entitățile afectate și cele care contribuie la apariția problemei, cu justificarea necesității schimbării situației curente și viitoare, în baza dovezilor și datelor colectate și examinate	
<p>IG, DO și STG reprezintă instrumente valoroase de marketing cu ajutorul cărora producătorii își individualizează pe piață produsele de calitate, care posedă caracteristici specifice, datorate mediului geografic sau modului tradițional de producere.</p> <p>Pentru a beneficia de o DOP sau de o IGP ori pentru a fi recunoscut ca STG, un produs trebuie să fie conform condițiilor stabilite într-un caiet de sarcini, omologat printr-o decizie a autorității competente abilitate. Elementele constitutive ale caietului de sarcini sunt stabilite conform art. 8 al Legii nr. 66/2008 privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate (în continuare - Legea nr. 66/2008).</p> <p>Valoarea adăugată a produselor cu DOP, IGP și a STG depinde de încrederea consumatorului. Aceasta este determinată de existența unui sistem de monitorizare adecvat, bazat pe controale oficiale, realizate prin metode eficiente de verificare și control, însoțite de acte (certIFICATE) ce confirmă corespunderea produsului desemnat cu IG, DO sau a STG caracteristicilor specifice declarate. Sistemul național al protecției IG, DO și STG din Republica Moldova, similar celui stabilit la nivel european, garantează oricărui producător, care respectă dispozițiile legii, dreptul de a beneficia de un sistem de control oficial (art. 33 alin. (2) din Legea nr. 66/2008).</p>	

Corespunzător, **faptul conformității produsului desemnat cu DOP, IGP sau a STG, condițiilor stabilite în caietul de sarcini, poate fi stabilit doar de către autoritățile competente, abilitate cu asemenea atribuții.**

Totodată, pentru a asigura un grad de credibilitate atât pe piața internă, cât și pe piețele de export, entitățile care asigură verificarea conformității produselor cu DO, IG și a STG înainte de plasarea acestora pe piață, urmează a fi acreditate în conformitate cu standardul de conformitate SM SR EN ISO/17065:2012 – *Cerințe pentru organismele care certifică produse, procese și servicii.*

Menționăm că, **la momentul actual, pentru anumite domenii nu există entități acreditate conform standardului de conformitate sus-menționat.**

Astfel, **deși producătorii dețin dreptul legal de utilizare a DO, IG înregistrate, din cauza că nu există organisme corespunzătoare de control, acești producători nu pot desemna produsele sale cu denumirile protejate**, spre exemplu: IGP Zabriceni, DOP Brânza de Popeasca și IGP Dulceață din petale de trandafir Călărăși.

Mai mult ca atât, aceste deficiențe ale sistemului de DO, IG și STG din Republica Moldova au un impact nefavorabil și în contextul angajamentelor asumate de țara noastră urmare semnării Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. Conform art. 67 și art. 68 din acordul menționat, o direcție prioritară a părților semnatare constituie cooperarea în vederea promovării dezvoltării agricole și rurale, îndeosebi prin apropierea treptată a politicilor și a legislației, această cooperare acoperind în special promovarea unor politici în domeniul calității și a mecanismelor lor de control, inclusiv indicațiile geografice și agricultura ecologică. Așadar, în condițiile unui sistem care nu garantează producătorilor și consumatorilor monitorizarea produselor desemnate cu IG, DO și a STG, devine dificilă cooperarea părților și pe segmentul angajamentelor recunoașterii și protejării indicațiilor geografice originare de pe teritoriile acestora, asumate în temeiul prevederilor Secțiunii a 3-a „Indicații geografice” din Capitolul 9 „Drepturi de proprietate intelectuală” al Acordului de Asociere RM-UE.

În acest context, este important de precizat faptul că *urmare semnării acestui acord* a fost solicitată protecția pe teritoriul Republicii Moldova a **3739** indicații geografice (IG) din UE, dintre care 3648 sunt valabile, iar 91 au fost anulate. Totodată, în baza Acordului de Asociere RM-UE, **8 IG din Republica Moldova sunt protejate în UE**. În anul 2022, nu au fost recepționate IG pentru care s-ar solicita protecție pe teritoriul Republicii Moldova.

Dezinteresul organismelor de certificare de a obține acreditarea este determinat de numărul mic de IG, DO, STG înregistrate, costurile ridicate și procesul îndelungat de obținere a acreditării. Totodată, lipsa organismelor care efectuează verificarea produselor cu IG, DO și a STG cu prevederile caietelor de sarcini - determină dezinteresul producătorilor de a înregistra aceste obiecte de proprietate intelectuală.

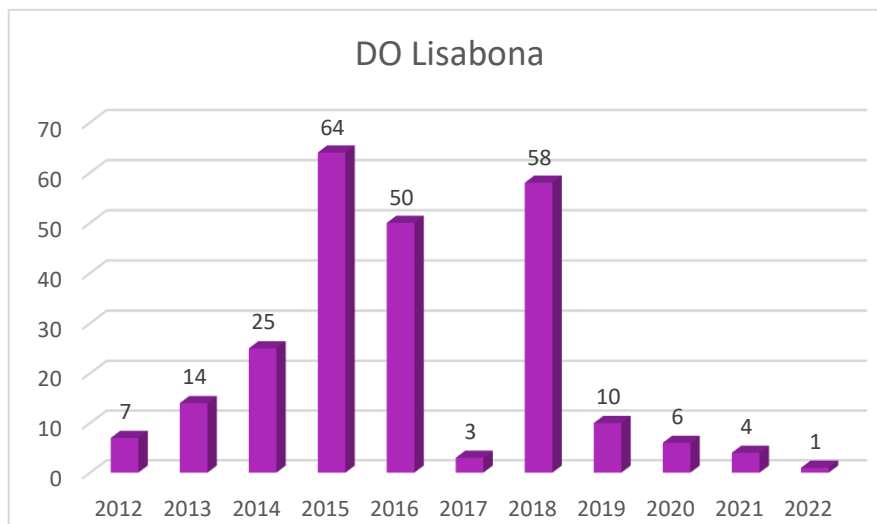
Dinamica indicatorilor statistici și numărul DO/IG solicitate spre înregistrare/protejate pe teritoriul Republicii Moldova este prezentată mai jos.

Tab. 1. Indicații geografice și denumiri de origine solicitate pentru înregistrare în Republica Moldova

Cereri depuse	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
pentru denumiri de origine	7	14	25	64	51	4	58	12	6	5	2
	4	0	358	2	247	1	0				

pentru indicații geografice									3	1	0	0
------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	---	---	---	---

Fig. 1. Dinamica DO depuse prin Sistemul de la Lisabona

La finele anului 2022, numărul înregistrărilor internaționale ale DO, notificate AGEPI (în calitate de autoritate competentă a Republicii Moldova în cadrul Uniunii speciale a țărilor membre ale Aranjamentului de la Lisabona) de Biroul Internațional al OMPI, a constituit 1072, dintre acestea 1067 au obținut protecție pe teritoriul Republicii Moldova. Restul, 5 nu au întrunit condițiile de acordare a protecției. Totodată, 138 de DO au încetat să fie protejate în țările de origine și au fost anulate.

Tab. 2. Indicații geografice și denumiri de origine protejate în Republica Moldova

Procedura națională	25
Aranjament Lisabona	1067
Acord RM-UE	3648

Tab. 3. Înregistrarea indicațiilor geografice și denumirilor de origine în Republica Moldova pe cale națională

Procedura națională			
14 DO		11 IG	
6 autohtone	8 străine	10 autohtone	1 străină

Conform datelor statistice înregistrate, prezentate în tabelul nr. 3, la data de 31.12.2022, pe teritoriul Republicii Moldova erau protejate în baza înregistrării pe cale națională:

➤ 14 denumiri de origine, inclusiv 6 autohtone și 8 străine (5 – din Republica Cehă și 3 – din Federația Rusă);

➤ 11 indicații geografice, inclusiv 10 autohtone și 1 străină (din Italia).

Pe parcursul anului 2022, AGEPI a recepționat 5 cereri de înregistrare a specialităților tradiționale garantate: *Plăcinta miresei*, *Ghițman*, *Rasol de șuvai*, *Plachie de pește*, *Borș cu burecheți*, solicitant fiind Asociația Obștească „Nistrul de Jos - Meleag Natal”. Pe parcursul anului 2023 toate cele 5 STG-uri au fost înregistrate cu succes, astfel, la moment sunt 6 STG protejate în RM (STG *Prune umplute cu miez de nucă* a fost înregistrată în 2019).

În concluzie, pentru ca un producător de produse cu IG, DO să poată exercita și valorifica prerogativele dreptului de utilizare a acestor desemnări, sau ca un producător de STG să poată comercializa produse în calitate de STG, **este necesar să existe și să fie asigurată funcționalitatea cadrului instituțional abilitat cu competențe de efectuare a controlului oficial**, ceea ce constituie o verigă indispensabilă a sistemului de protecție a IG, DO și STG.

Reieșind din cele expuse, **la moment există necesitatea elaborării proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 66/2008 privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și a specialităților tradiționale garantate**, în vederea stabilirii cadrului legislativ primar necesar și a unor măsuri pentru producerea și plasarea pe piață a produselor cu DOP, IGP și a STG, respectiv - asigurării funcționalității sistemului de control oficial al produselor desemnate cu DO, IG și a celor recunoscute în calitate de STG.

c) Expuneți clar cauzele care au dus la apariția problemei

Deși cadrul juridic național reglementează domeniul DO, IG și STG, inclusiv instituirea controlului oficial, problema majoră a sistemului de referință și anume - lipsa organismelor de verificare a conformității pe unele categorii de produse desemnate cu DO, IG și a STG – face imposibilă plasarea pe piață a produselor cu DO, IG și a STG.

Cauzele care au condus la apariția problemei sunt:

- lipsa unor norme primare clare și concise care să stabilească premisele constituirii cadrului instituțional responsabil de organizarea plasării pe piață a produselor cu DO, IG și a STG, precum și a celui responsabil de efectuarea controlului oficial al acestor produse;

- inexistența cadrului normativ subsidiar care să reglementeze modul de organizare a producerii, plasării pe piață, comercializării, verificării produselor cu DO, IG și a STG pe anumite categorii de produse;

- lipsa interesului din partea entităților de a obține/extinde acreditarea pentru certificarea produselor cu DO, IG și a STG;

- interesul scăzut al producătorilor de a înregistra DO, IG și STG și de a comercializa produse desemnate cu aceste denumiri;

- inaplicabilitatea prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 644/2010 cu privire la desemnarea autorităților competente abilitate cu atribuții și responsabilități referitoare la produsele cu denumiri de origine și indicații geografice și la specialitățile tradiționale garantate și a autorităților competente responsabile de controalele oficiale privind conformitatea acestor produse;

- gradul insuficient de conștientizare a importanței DO, IG și a STG ca instrumente de garantare a calității și caracteristicilor specifice ale produselor pe care le desemnează;

- lipsa intervenției statului în vederea gestionării eficiente și identificării soluțiilor optime.

În esență, inexistența organismelor corespunzătoare de control pe anumite domenii face ca producătorii să nu poată desemna produsele sale cu denumirile protejate și, respectiv, să nu le poată plasa pe piață, ceea ce sporește dezinteresul acestora față de acest domeniu.

d) Descrieți cum a evoluat problema și cum va evolua fără o intervenție

Sistemul IG, DO și STG reprezintă un sistem al calității produselor, bazat pe reputație și caracteristici specifice și este recunoscut la nivel internațional ca fiind un important instrument de progres economic, care îmbină în cel mai eficient mod, aspectele legate de drepturile de proprietate intelectuală, obținute prin înregistrare, preocupările legate de calitatea produselor oferite consumatorilor și oportunitățile de marketing, datorate acestora, puse la dispoziția producătorilor.

Dispozițiile privind înregistrarea IG, DO și a STG în Republica Moldova au fost modificate de mai multe ori pentru a le armoniza cu legislația UE. Prin urmare, majoritatea normelor sunt similare cu cele din legislația UE.

Pentru ca sistemul de calitate sus-menționat să fie credibil în percepția consumatorilor, se impun măsuri eficiente de verificare și control, la diferite etape pe care le parcurge un produs desemnat cu IG, DO sau recunoscut ca STG, de la producerea acestuia, până la comercializarea sa pe piață.

Totodată, toți producătorii beneficiari ai sistemelor de calitate a produselor agricole și alimentare trebuie supuși controalelor oficiale realizate de către entități calificate. Efectuarea controlului oficial constituie un important element al întregului sistem, care conferă încredere consumatorilor cu privire la produsele de calitate și la sistemul în sine. Certificarea produselor cu IG, DO și a STG este un element esențial al bunei funcționări a întregului sistem de înregistrare și protecție a acestor obiecte de proprietate intelectuală.

Deși cadrul normativ de referință a fost aprobat, reieșind din faptul că procedura de acreditare a organismelor de certificare este una complexă, care implică proceduri bazate pe criterii riguroase de apreciere, precum și costuri semnificative, la momentul actual, nu există interesul din partea unor organisme și instituții de a urma procedurile respective în vederea obținerii acreditării conform standardului de conformitate SM SR EN ISO/17065:2012.

Astfel, urmare impedimentelor constatate, în prezent, pentru anumite categorii de produse nu există nici un organism de verificare a conformității produselor respective cu prevederile caietelor de sarcini omologate, iar în consecință aceste produse nu sunt oferite consumatorilor, ca beneficiari finali ai acestui sistem.

Lipsa implementării unor soluții de redresare a situației constatate va amplifica problema sesizată și va:

- priva producătorii de beneficiile desemnării produselor cu IGP, DOP și cele ale STG;
- dezavantaja produsele autohtone pe piață, calificându-le drept inferioare celor importate, desemnate cu IGP, DOP și STG;
- determina un sistem inert și nefuncțional de protecție a IG, DO și a STG.

Important de menționat este faptul că, *în timp, în sectorul vitivinicol problema a fost rezolvată* prin desemnarea entității responsabile de verificarea conformității. Astfel, cadrul normativ în domeniul de referință, în special - *Legea viei și vinului nr. 57/2010*, care stabilește reglementările legate de producția de vinuri cu DOP și IGP și *Hotărârea Guvernului nr. 356/2015 cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea pieței vitivinicole* (în continuare - *Hotărârea Guvernului nr. 356/2015*) care stabilește cerințele referitoare la materiile prime, procedurile tehnologice utilizate, procedurile de evaluare a conformității și cerințele specifice privind supravegherea pieței, trasabilitatea producției vitivinicole, esențiale pentru vinurile cu DOP și IGP - reglementează expres faptul că controalele de stat privind respectarea cerințelor caietului de sarcini sunt efectuate de către Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Producției Alcoolice (*urmare reorganizării această instituție a fost încadrată în componența Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor*).

Totodată, conform pct. 83 din Hotărârea de Guvern nr. 356/2015, verificarea respectării caietului de sarcini privind producerea strugurilor și fabricarea produselor vitivinicole cu DOP și IGP se efectuează anual, pe parcursul întregului ciclu tehnologic, de către organismele de evaluare a conformității cu funcții de certificare a produselor cu DOP și IGP, acreditate și recunoscute conform legislației în vigoare, desemnate de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (în continuare - MAIA). În această ordine de idei, pentru produsele vitivinicole, în baza Ordinului MAIA nr. 59 din 22.03.2016, organismul de certificare din cadrul Î.S. „Centrul Național de Verificare a Calității Producției Alcoolice” a fost desemnat cu funcții de verificare a respectării caietelor de sarcini privind producerea strugurilor și fabricarea produselor vitivinicole cu IG/DO și cu funcții de certificare a conformității produselor vitivinicole cu IG/DO, fiind acreditat conform standardului sus-menționat. Ulterior, prin Hotărârea Guvernului nr. 600/2018, Î.S. „Centrul Național de Verificare a Calității Producției Alcoolice” a fost reorganizat prin fuziune (absorbție) cu Instituția Publică „Laboratorul central de testare a băuturilor alcoolice/nealcoolice și a produselor conservate”. În temeiul Hotărârii Guvernului nr. 600/2023, calitatea de fondator al laboratorului menționat este exercitată de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor.

Reieșind din faptul că, la momentul actual, sectorul vitivinicol constituie un domeniu în care acest mecanism funcționează reușit, iar experiența înregistrată la acest capitol, a constituit un exemplu elocvent în vederea identificării soluțiilor de redresare a sistemului de IG, DO, STG din Republica Moldova, găsirea celei mai bune soluții, care în opinia noastră este inițiativa dată, reprezintă obiectivul

primordial pentru înlăturarea barierei semnificative în ceea ce privește certificarea care afectează dezvoltarea sistemului de produse cu DO, IG și STG.

În continuare, ținem să prezentăm o analiză a costurilor menționate suportate de producătorii de produse vitivinicole desemnate cu IGP și DOP.

Conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 356/2015, verificarea produselor vitivinicole se efectuează în funcție de caracteristicile specifice necesare pentru fiecare categorie de produs. **Evaluarea conformității produselor vitivinicole include evaluarea rezultatelor încercărilor organoleptice, fizico-chimice și de inofensivitate**, stipulate exhaustiv după cum urmează:

1) evaluarea caracteristicilor organoleptice ale produselor vitivinicole se efectuează de către o comisie de degustare, conform punctului 42 din Regulamentul, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 356/2015;

2) pentru produsele vitivinicole specificate în anexele nr. 4 și nr. 6 din Regulamentul, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 356/2015, se determină obligatoriu caracteristicile stabilite la **punctul 38 subpunctele 1)-8), 11) și 14)** din regulamentul menționat, iar pentru vinurile roșii obținute din specia *Vitis vinifera* se va determina obligatoriu și indicatorul prezentat la **punctul 38 subpunctul 15)**. Pentru celelalte produse vitivinicole se va determina caracteristicile stabilite în reglementările pertinente.

Suplimentar cerințelor specifice enumerate, **vinurile cu DOP și IGP urmează să corespundă și caracteristicilor specifice menționate în caietele de sarcini corespunzătoare.**

Astfel, verificarea conformității produselor vitivinicole cu DOP, IGP cu caietele de sarcini corespunzătoare și certificarea acestora include 2 etape esențiale:

1. Verificarea corespunderii vinurilor caracteristicilor fizico-chimice, organoleptice și indicilor de inofensivitate menționate la pct. 38 (în medie de la 8 la 11 indicatori, menționate drept obligatorii conform pct. 188 din același regulament), pentru care se achită în medie **cumulativ 880 lei** (fără TVA);

2. Degustarea produsului, pentru care se achită: în cazul unui vin fără IGP și DOP – **19,5 lei**, în cazul unui produs cu IGP și DOP – **128 lei** (fără TVA);

Corespunzător, la momentul actual, în temeiul celor specificate, pentru obținerea unui certificat de conformitate în cazul produselor vitivinicole fără IGP și DOP se achită în medie **1200 lei**, iar a unui certificat de conformitate în cazul produselor vitivinicole cu IGP și DOP se achită **1308,5 lei, cu 9% mai mult** (diferența de preț fiind determinată de diferența prețului achitat pentru efectuarea degustării produsului).

Precizăm faptul că costurile menționate au fost evaluate conform tarifelor pentru serviciile prestate de către Instituția Publică „Laboratorul central de testare a băuturilor alcoolice/Nealcoolice și a produselor conservate” plasate pe site-ul acestuia conform link-ului: <https://lctbanpc.md/transparenta>.

Procedura de certificare a produselor cu DOP/IGP poate fi consultată conform link-ului: <https://lctbanpc.md/wp-content/uploads/2022/10/PC-03.pdf>.

În acest context, ținem să reiterăm că înregistrarea obiectelor de proprietate intelectuală **nu este obligatorie** pentru persoanele care practică activitatea de întreprinzător. Dobândirea drepturilor ce decurg din înregistrare este benevolă, la solicitarea persoanei fizice sau juridice interesate.

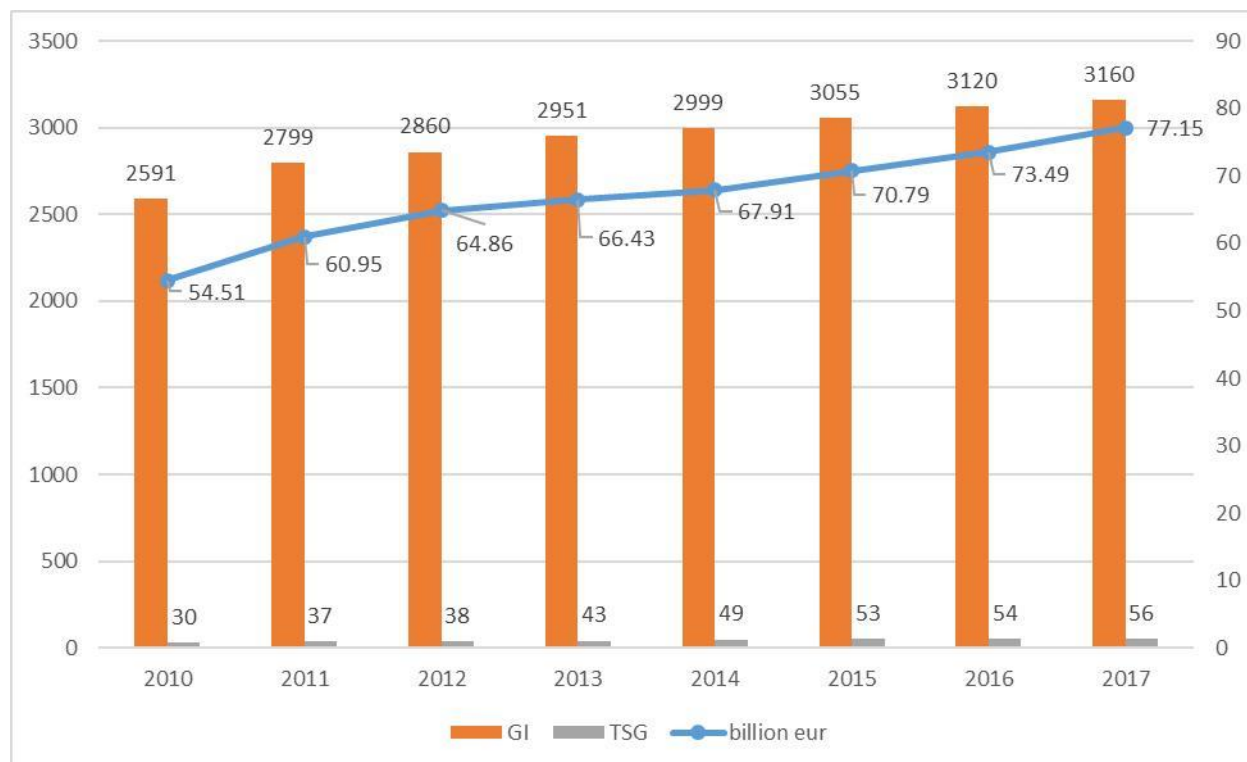
Menținerea situației actuale, care determină să nu existe pe piață produse cu IGP, DOP și STG pe anumite domenii, datorită lipsei organismelor de certificare, duce la privarea producătorilor și a întregului sistem economic de beneficiile oferite de sistemul protecției obiectelor de proprietate intelectuală.

Conform Studiului elaborat de Comisia Europeană „Evaluarea indicațiilor geografice și specialităților tradiționale garantate protejate în UE” (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=SWD%3A2021%3A427%3AFIN>), publicat la data de 20.12.2021, valoarea totală a vânzărilor de produse cu IGP și a STG în 2017 a fost estimată la 77,15 miliarde EUR în UE (74,76 miliarde EUR excluzând STG), reprezentând 7% (6,8% excluzând STG) din vânzările totale de alimente și băuturi (1,101 miliarde EUR în UE).

Exporturile de produse cu IGP și a STG către țările din afara UE în anul 2017 au fost estimate la 17,03 miliarde EUR (16,95 miliarde EUR fără STG), acoperind 15,5% (15,4% excluzând STG) din comerțul UE cu produse alimentare și băuturi, având în vedere că comerțul totalul a sectorului alimentar și al băuturilor a reprezentat 110 miliarde EUR.

Valoarea medie a ratei premium pentru produsele cu IGP și a STG în UE a fost estimată în 2017 la 2.07. Această rată valorică indică faptul că valoarea vânzării de produse cu IGP și aSTG a fost în medie (ponderată) de 2,07 ori mai mare decât valoarea vânzării pentru produsele standard comparabile fără etichetă cu IGP sau STG. Atât vinurile cu IGP, cât și băuturile spirtoase cu IGP au avut prețuri mult mai mari decât produsele standard comparabile. Cea mai mare creștere a fost pentru vinuri (2,85) și cea mai mică pentru produsele alimentare (1,5).

Tab. 4. Evoluția valorii de vânzare a produselor cu IGP și STG și a numărului de denumiri înregistrate (numai în statele membre ale UE), în miliarde EUR

e) Descrieți cadrul juridic actual aplicabil raporturilor analizate și identificați carențele prevederilor normative în vigoare, identificați documentele de politici și reglementările existente care condiționează intervenția statului

În prezent, raporturile în domeniul IG, DO și STG, la nivel național, sunt reglementate nemijlocit de următoarele acte normative:

- Legea nr. 66/2008 - stabilește norme ce țin de înregistrarea, protecția juridică și utilizarea indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate;

- Regulamentul privind procedura de depunere, examinare și înregistrare a indicațiilor geografice, denumirilor de origine și a specialităților tradiționale garantate, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2010 - stabilește normele de procedură și condițiile de depunere a cererii de înregistrare a unei IG, DO sau STG, modul de completare a formularului cererii, condițiile în care o persoană fizică sau juridică poate depune o cerere, normele specifice aplicate documentelor anexate la cerere, conținutul caietului de sarcini, delimitarea ariei geografice, descrierea produsului și metodei de producere a acestuia, procedurile de examinare a cererii, a opoziției împotriva înregistrării, a înregistrării IG, DO sau STG, datele pentru publicare în Buletinul Oficial de Proprietate Intelectuală (în continuare - BOPI) al Republicii Moldova, precum și alte acțiuni aferente procedurilor nominalizate mai sus;

- Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 644/2010 cu privire la desemnarea autorităților competente abilitate cu atribuții și responsabilități referitoare la produsele cu denumiri de origine și indicații geografice și la specialitățile tradiționale garantate și a autorităților competente responsabile de controalele oficiale privind conformitatea acestor produse – prin care a fost creat cadrul instituțional

necesar în temeiul prevederilor art. 33 alin. (1) și art. 34 alin. (1) din Legea nr. 66/2008 pentru a asigura funcționarea sistemului de protecție a IG, DO și STG;

- Legea nr. 101/2014 pentru aprobarea simbolurilor naționale asociate indicațiilor geografice protejate, denumirilor de origine protejate și specialităților tradiționale garantate - prin care au fost aprobate simbolurile naționale asociate IG, DO și STG, care pot fi utilizate doar de către persoanele fizice sau juridice deținătoare ale dreptului de utilizare a unei IGP sau a unei DOP, ori de către persoanele fizice sau juridice care respectă caietul de sarcini pentru o STG.

Precizăm faptul că, sistemul național de protecție a IG, DO și STG este racordat principiilor stabilite conform tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte și sistemelor de calitate și de protecție a IG, DO, STG gestionate la nivel european.

Cu referire la tratatele internaționale în domeniul de referință, menționăm:

- Aranjamentul de la Lisabona privind protecția denumirilor de origine și înregistrarea internațională a acestora, la care Republica Moldova a aderat prin Legea nr. 1328/2000 – care reglementează înregistrarea internațională a denumirilor de origine;

- angajamentele asumate în contextul semnării Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană - conform art. 67 și art. 68 din acordul menționat, *o direcție prioritară a părților semnatare constituie cooperarea în vederea promovării dezvoltării agricole și rurale, îndeosebi prin apropierea treptată a politicilor și a legislației, această cooperare acoperind în special promovarea unor politici în domeniul calității și a mecanismelor lor de control, inclusiv indicațiile geografice și agricultura ecologică.* Așadar, în condițiile unui sistem care nu garantează producătorilor și consumatorilor monitorizarea produselor desemnate cu IG, DO și a STG, devine dificilă cooperarea părților și pe segmentul angajamentelor recunoașterii și protejării indicațiilor geografice originare de pe teritoriile acestora, asumate în temeiul prevederilor Secțiunii a 3-a „Indicații geografice” din Capitolul 9 „Drepturi de proprietate intelectuală” al Acordului de Asociere RM-UE.

Ținem să menționăm și Actul de la Geneva al Aranjamentului de la Lisabona privind denumirile de origine și indicațiile geografice, semnat de Republica Moldova la data de 11.04.2016 - care a lărgit obiectul de reglementare al Aranjamentului de la Lisabona, astfel, similar denumirilor de origine, fiind oferită posibilitatea înregistrării pe cale internațională și a indicațiilor geografice, ca obiect distinct de protecție. Prin propunerile de modificare a Legii nr. 66/2008 sunt amendări, inclusiv, și pe segmentul înregistrării internaționale în vederea ajustării legii date noilor completări aduse Aranjamentului de la Lisabona, prin semnarea Actului de la Geneva.

Principalele deficiențe legale care fac imposibilă aplicarea legislației actuale în domeniu și care constituie importante bariere instituționale în calea producătorilor de produse cu IGP, DOP sau STG sunt următoarele:

- art. 33 și 34 din Legea nr. 66/2008, în varianta actuală a acestora, nu oferă o claritate cu referire la instituțiile responsabile de organizarea plasării pe piață a produselor cu IG, DO și a STG, precum și cele responsabile de efectuarea controlului oficial al acestor produse. Mai mult ca atât nu este clară delimitarea competențelor și a atribuțiilor acestora. Astfel, în lipsa unor autorități responsabile pe anumite domenii, cu referire la un număr considerabil de produse, sistemul de protecție a IG, DO și a STG este practic ineficient și fără finalitatea scontată și anume - plasarea produsului cu IG, DO sau a STG pe piață;

- lipsa unor organisme de control care să elibereze producătorilor certificate de conformitate a produselor cu IG, DO și a STG, din care considerente producătorii nu pot valorifica potențialul și avantajele denumirilor în cauză și, respectiv, sunt nevoiți să își comercializeze produsele cu calități deosebite, ca produse obișnuite, la un preț mic, fără careva semne distinctive;

- lipsa normelor primare în legislația din domeniu, care ar oferi posibilitate și organismelor private să efectueze controlul oficial, respectiv, face imposibilă aplicarea Hotărârii Guvernului nr. 644/2010, în vigoare la momentul actual;

- lipsa cadrului normativ necesar organizării procedurilor de control și verificare a conformității produselor cu IG, DO și a STG, ceea ce face imposibilă desfășurarea controlului de stat garantat producătorilor acestor produse de către Legea nr. 66/2008;

- reglementarea insuficientă a altor referințe ce vizează dreptul la protecție și durata protecției, dreptul de utilizare al IG, DO, lacune de ordin procedural și neconcordanțe normative, ceea ce creează confuzii în abordarea acestor aspecte și perceperea lor de către producători, dar și necesitatea de a face mai atractiv sistemul de înregistrare a IG, DO, STG.

2. Stabilirea obiectivelor

a) Expuneți obiectivele (care trebuie să fie legate direct de problemă și cauzele acesteia, formulate cuantificat, măsurabil, fixat în timp și realist)

Inițiativa în cauză are drept scop principal deblocarea situației create de neeficiența cadrului normativ existent și consolidarea, dezvoltarea domeniului protecției proprietății intelectuale în Republica Moldova, prin implementarea măsurilor necesare funcționării sistemului național de protecție a DO, IG, STG, prin reglementarea normelor generale/primare de desemnare a autorităților competente responsabile de omologarea caietelor de sarcini, aprobarea regulilor de elaborare și omologare a caietelor de sarcini, acordarea dreptului de utilizare a DO, IG, elaborarea regulilor de organizare a procedurilor de verificare a conformității produselor cu DO, IG și STG cu caietele de sarcini corespunzătoare, înainte și după plasarea pe piață a acestor produse.

În vederea soluționării problematicii sesizate se impun măsuri concrete, care să asigure atingerea următoarelor **obiective specifice**:

- perfecționarea cadrului juridic în domeniul protecției juridice DO, IG, STG, în special, prin:
  - oferirea entităților private a posibilității de a activa în calitate de organisme de certificare a produselor cu DO, IG și a STG;
  - stabilirea anumitor norme necesare organizării producerii și comercializării produselor cu DO, IG și a STG, precum și a procedurilor de verificare a conformității produselor cu DO, IG și STG prevederilor caietelor de sarcini pe tot parcursul comercial al acestora;
- încurajarea producătorilor de a înregistra DO, IG, STG și de a beneficia astfel de toate prerogativele drepturilor pe care le conferă aceste înregistrări, dar și de avantajele economice la comercializarea produselor cu aceste semne distinctive;
- creșterea numărului de DO, IG și STG înregistrate;
- creșterea numărului de produse desemnate cu DO, IG și STG plasate pe piață, oferite consumatorilor (în mediu cu 10%);
- creșterea volumului de vânzări de produse desemnate cu DO, IG și a STG (în mediu cu 10%);
- excluderea posibilității de utilizare a DO, IG, STG de către producătorii ai căror produse pot denigra imaginea statului;
- producerea unor produse competitive pe piața locală și internațională și poziționarea Republicii Moldova ca o țară cu potențial de export al produselor cu DO, IG și a STG;
- creșterea calității produsului final desemnat cu DO, IG și a STG;
- protejarea populației și consumatorilor de produse neconforme, sporind garanția veridicității acestor produse și a faptului că solicitanții obiectelor de proprietate intelectuală desfășoară activități ce nu prejudiciază reputația locului de unde provin produsele cu DO, IG, STG, dat fiind faptul că acestea sunt semne distinctive al calității produselor, bazate pe caracteristici specifice ale regiunii;
- creșterea economiei comunităților rurale și îmbunătățirea condițiilor de viață. Acordarea certificării produselor cu DO, IG sau a STG este un succes pentru fiecare membru al unei comunități implicate în procesul de producere, iar un produs local certificat reprezintă un prestigiu pentru regiune, un patrimoniu local și o mândrie.

În esență, prin intermediul inițiativei planificate urmează a fi înlăturate deficiențele sistemului de protecție a DO, IG, STG existente la momentul actual, care nu permit producătorilor din anumite sectoare

ale economiei, ce dețin dreptul de utilizare a DO sau IG sau a producătorilor de STG să introducă pe piață produsele acestora marcate cu aceste denumiri.

3. Identificarea opțiunilor

a) Expuneți succint opțiunea „a nu face nimic”, care presupune lipsa de intervenție

Opțiunea – „A nu face nimic”.

Avantaje – Nu sunt identificate.

Dezavantaje – Lipsa unui cadru instituțional necesar funcționării sistemului de protecție a IG, DO, STG privează producătorii produselor cu IGP, DOP și a celor recunoscute în calitate de STG de dreptul de a beneficia, pe anumite sectoare de producere, de controlul oficial al produselor, garantat de lege, corespunzător de avantajele comerciale oferite de acest sistem de calitate.

Opțiunea „A nu face nimic” nu prevede realizarea din partea statului a unor măsuri și acțiuni.

Deficiențele instituționale existente în domeniul de referință constituie la momentul actual un blocaj esențial pentru funcționarea sistemului de protecție a IG, DO, STG din Republica Moldova. În cazul în care nu se realizează de către stat careva măsuri și acțiuni, acest blocaj se va menține, în detrimentul producătorilor și consumatorilor din Republica Moldova. În lipsa unor măsuri de îmbunătățire a reglementărilor respective, impactul va viza întregul sistem de protecție a obiectelor de proprietate intelectuală și va exclude Republica Moldova de pe piața de desfacere a produselor cu IG, DO și a STG, atât de solicitate la momentul actual de către consumatori.

În cazul acestei opțiuni nu sunt prevăzute careva avantaje. Din contra, neimplicarea în continuare a statului va avea drept consecință diminuarea interesului consumatorilor atât din țară, cât și din afara țării de a achiziționa produse autohtone de calitate, precum și a interesului producătorilor de a-și proteja proprietatea intelectuală și de a oferi produsele corespunzătoare. Aceasta va avea impact negativ nu doar asupra dezvoltării sociale și economice a țării, dar și asupra altor domenii cum ar fi turismul, HORECA.

b) Expuneți principalele prevederi ale proiectului, cu impact, explicând cum acestea țintesc cauzele problemei, cu indicarea noutăților și întregului spectru de soluții/drepturi/obligații ce se doresc să fie aprobate

La elaborarea proiectului respectiv s-a ținut cont de particularitățile și modul de constituire și funcționare a sistemului IG, DO, STG din Republica Moldova conform Legii nr. 66/2008 și Regulamentului privind procedura de depunere, examinare și înregistrare a indicațiilor geografice, a denumirilor de origine și a specialităților tradiționale garantate, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 610/2010, racordat principiilor stabilite conform tratatelor internaționale la care Republica Moldova face parte și sistemelor de calitate și de protecție a IG, DO, STG gestionate la nivel european, conform actelor comunitare din domeniul vizat.

Astfel, proiectul își propune să soluționeze problemele constatate și să înlăture lacunele normative cu referire la următoarele aspecte importante:

➤ **Dreptul la protecție și durata protecției** – se propune expunerea în redacție nouă a art. 9, care să cuprindă reglementările corespunzătoare privind condițiile primare de înregistrare a unei IG, DO și STG, durata protecției obținută prin înregistrare, principiul apartenenței colective a unei IG, DO, STG, excepțiile stabilite în acest sens.

➤ **Dreptul de utilizare** – se propune expunerea în redacție nouă a art. 10, care să cuprindă reglementările corespunzătoare privind esența și durata exercitării dreptului de utilizare a unei IG sau DO, condițiile de dobândire/încetare a dreptului de utilizare, cadrul instituțional responsabil de acordarea acestuia.

În vederea evitării dublărilor de conținut și ajustării mecanismului urmează a fi excluse reglementările existente cu referire la aceste aspecte din alte norme ale Legii nr. 66/2008 și anume: art. 13 alin. (5) și art. 3 alin. (2) lit. b) textul „eliberează certificate privind dreptul de utilizare a indicațiilor geografice protejate și a denumirilor de origine protejate”, precum și art. 26 alin. (2).

În esență modificările propuse la art. 9 și art. 10, precum și cele subsidiare cu referire la aceste aspecte:

- vor delimita clar conceptele de „protecție a IG, DO și STG”, care se obține prin înregistrare la AGEPI, începe din data de depozit a cererii și este nelimitată, și „dreptul de utilizare a unei IG sau DO”, care este acordat de autoritățile competente desemnate de Guvern (ministerele conform domeniilor de competență aflate în gestiune) și se menține doar pentru perioada în care se respectă condițiile prevăzute în caietul de sarcini pentru produsul respectiv – ceea ce va oferi sistemului de protecție a IG, DO și STG claritatea necesară;

- vor acorda posibilitate autorităților competente să înregistreze IG, DO și STG indiferent de domeniile reglementate de acestea – ceea ce va elimina barierele normative existente și va lărgi cercul de potențiali titulari capabili să gestioneze aceste OPI la cel mai înalt nivel;

- vor exclude atribuția AGEPI de a elibera certificate privind dreptul de utilizare a IG și DO – ceea ce va elimina neconcordanța normativă depistată și va permite o delimitare clară a competențelor cu referire la acordarea dreptului de utilizare a IG sau DO.

➤ **Stabilirea cadrului instituțional necesar plasării pe piață a produselor cu IG, DO și a STG** - se propune expunerea în redacție nouă a art. 33, care să cuprindă normele primare necesare creării cadrului instituțional care va asigura funcționalitatea deplină a sistemului IG, DO și STG, la toate etapele din care este constituit. Articolul în cauză va include reglementările corespunzătoare care vor permite Guvernului să desemneze autoritățile competente și să le investească cu atribuțiile și responsabilitățile necesare, dar și să asigure toate premisele pentru crearea cadrului normativ subsidiar pe domeniile reglementate.

➤ **Controlul oficial** – se propune expunerea în redacție nouă a art. 34, care să cuprindă reglementările corespunzătoare privind esența controlului oficial, componentele acestuia, autoritățile care urmează să asigure efectuarea controlului oficial.

În esență, modificările propuse la art. 33 și art. 34:

- vor delimita cadrul instituțional în:

- autoritățile care urmează să organizeze (conform domeniilor pe care le gestionează și politicilor care le promovează) subsistemele de producere și plasare pe piață a produselor cu IG, DO și a STG, incluzând toate măsurile necesare a fi stabilite și întreprinse în acest sens, și

- autoritățile care vor efectua controlul oficial nemijlocit al produselor în vederea stabilirii conformității acestora cu prevederile caietelor de sarcini corespunzătoare;

- vor stabili atribuțiile și responsabilitățile autorităților care urmează a fi atribuite în competență - ceea ce va permite perceperea clară a modului de organizare a sistemului, precum și a cadrului instituțional aferent înregistrării IG, DO și STG, delimitarea expresă a atribuțiilor și responsabilităților, pașii care urmează a fi realizați pentru a debloca situația existentă la moment;

- vor stabili posibilitatea organismelor private (acreditate conform legii) să efectueze controlul oficial al produselor cu IG, DO și al STG – ceea ce va oferi producătorilor oportunitatea de a alege autoritatea care va efectua verificarea conformității produsului cu prevederile caietului de sarcini (autoritate de stat sau organism privat), va dezvolta concurența și va spori competitivitatea autorităților pe acest segment, precum și va crește calitatea actului verificării.

➤ **Asigurarea cadrului normativ necesar ratificării Actului de la Geneva al Aranjamentului de la Lisabona** – se propune operarea unor modificări pe segmentul înregistrării internaționale în vederea ajustării Legii nr. 66/2008 noilor completări aduse Aranjamentului de la Lisabona, prin semnarea Actului de la Geneva (care a lărgit obiectul de reglementare al aranjamentului, astfel, similar denumirilor de origine, fiind oferită posibilitatea înregistrării pe cale internațională și a indicațiilor geografice, ca obiect distinct de protecție).

În esență, intervențiile propuse la art. 2, art. 40-46 vizează completarea normelor ce reglementează procedura internațională de înregistrare a denumirilor de origine cu referințe la „indicații geografice” – ceea ce va permite încadrarea indicațiilor geografice în regimul juridic al înregistrării internaționale prevăzut în Legea nr. 66/2008 și realizarea tuturor măsurilor necesare ratificării Actului de la Geneva al Aranjamentului de la Lisabona, impuse de Legea nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova.

➤ **Perfecționarea procedurilor de înregistrare a IG, DO, STG** – se propune operarea modificărilor necesare înlăturării lacunelor de ordin procedural și neconcordanțelor reglementărilor

normative depistate în procesul aplicării Legii nr. 66/2008, dar și includerea celor care aduc beneficii solicitanților.

Menționăm în acest sens, spre exemplu, introducerea precizărilor necesare:

- în *art. 2, art. 5 și art. 7*, în vederea interpretării unitare a noțiunilor și termenilor utilizați pe parcursul Legii nr. 66/2008;

- în *art. 16*, în vederea reglementării și delimitării clare a condițiilor pe care trebuie să le îndeplinească cererea de înregistrare și documentele anexate, în funcție de particularitățile OPI la care se referă;

- în *art. 18*, în vederea majorării termenului de „o lună” la „3 luni”, în decursul căruia pot fi operate gratuit modificările necesare;

- în *art. 29*, în vederea precizării termenelor de contestare stabilite și calculării corecte a acestora.

c) Expuneți opțiunile alternative analizate sau explicați motivul de ce acestea nu au fost luate în considerare

A fost identificată următoarea opțiune alternativă:

Opțiunea alternativă „Modificarea mecanismului de înregistrare, protecție juridică și utilizare a IG, DO și STG prin excluderea procedurilor de control”

Avantaje – Nu sunt identificate.

Dezavantaje - Procedura de înregistrare, protecție juridică și utilizare a IG, DO și STG, stabilită conform regimului actual, reglementat prin Legea nr. 66/2008, este fundamentată pe principiile și mecanismele internaționale de înregistrare și protecție a acestor obiecte de proprietate intelectuală, luând în considerare faptul că Republica Moldova este parte la Aranjamentul de la Lisabona din 31.10.1958 privind protecția denumirilor de origine și înregistrarea internațională a acestora, la care Republica Moldova a aderat prin Legea nr.1328/2000, semnând totodată Actul de la Geneva al Aranjamentului de la Lisabona privind denumirile de origine și indicațiile geografice. De asemenea, conform Acordului de Asociere RM-UE, Republica Moldova este angajată în recunoașterea și asigurarea protecției pe teritoriul său a IG originare de pe teritoriul Uniunii Europene ce au obținut protecție juridică conform regimului reglementat la nivel comunitar, care stabilește expres obligativitatea verificării produselor cu IG, DO și a STG în vederea stabilirii corespunderii acestora prevederilor caietelor de sarcini omologate de autoritățile competente. Astfel, fiind integrat în sistemul internațional de acordare a protecției asupra obiectelor de proprietate intelectuală, sistemul național de protecție a IG, DO și STG se supune clauzelor stabilite conform acestor acte internaționale și urmează a fi respectate de principiu. În asemenea condiții, modificarea cadrului normativ în domeniu în vederea excluderii procedurilor de verificare și control a produselor cu IG, DO și a STG prevederilor caietelor de sarcini pentru produsele respective de către autoritățile competente va avea drept consecință denaturarea mecanismelor de funcționare a sistemului național de protecție, incompatibilitatea acestuia cu sistemul internațional, privarea producătorilor și consumatorilor de oportunitățile și avantajele unui sistem de calitate, integru, transparent și credibil.

Ținem să precizăm că protecția juridică și controlul sistematic al procesului de producție a produselor cu IG, DO și a STG conferă valoarea adăugată a unui produs. Faptul că produsul este trasabil și produs cu respectarea specificațiilor aprobate reprezintă o informație valoroasă pentru consumator. Astfel, un control efectuat de către o autoritate competentă care oferă obiectivitate și imparțialitate, dispune de personal calificat și de resursele necesare pentru a-și îndeplini funcțiile, reprezintă o garanție a faptului că produsul este original, are o calitate înaltă și caracteristici specifice determinate de locul de proveniență.

În contextul celor menționate supra, **se constată că aplicarea unor scenarii alternative decât cele expuse prin prisma proiectului propus nu va produce efectul scontat în măsura în care să corespundă atingerii scopului dorit.** Mai mult ca atât, la examinarea opțiunii alternative și identificarea soluției optime, s-a ținut cont de particularitățile și principiile sistemului național de protecție a proprietății intelectuale, precum și de angajamentele și cerințele obligatorii, stabilite de prevederile tratatelor la care Republica Moldova face parte.

În concluzie, doar prin stabilirea de către stat a cadrului instituțional necesar conform Legii nr. 66/2008 și, în special, desemnarea entităților responsabile de verificarea și certificarea produselor înainte

de plasarea pe piață va fi posibilă funcționarea corespunzătoare a sistemului de protecție a IG, DO și STG din Republica Moldova și valorificarea beneficiilor acestuia.

4. Analiza impacturilor opțiunilor

a) Expuneți efectele negative și pozitive ale stării actuale și evoluția acestora în viitor, care vor sta la baza calculării impacturilor opțiunii recomandate

Situația actuală conduce, pe termen lung, la efecte negative care vor afecta funcționalitatea sistemului de protecție a IG, DO și STG din Republica Moldova.

Nu sunt prevăzute careva efecte pozitive ale evoluției stării actuale în viitor, din moment ce funcționalitatea acestui mecanism, pentru multe produse potențiale de a fi desemnate cu IG, DO sau STG este blocată.

În acest sens, **evoluția stării actuale va avea următoarele efecte negative identificate:**

- diminuarea interesului solicitanților de a depune cereri de înregistrare a IG, DO și a STG și a producătorilor de a valorifica produsele cu IG, DO și a STG;

- neîndeplinirea prevederilor legale în vigoare cu referire la controlul oficial din domeniu și a obiectivelor ce rezultă din angajamentele internaționale ale Republicii Moldova, și, corespunzător, nu vor fi realizate angajamentele Republicii Moldova asumate în temeiul Acordului de Asociere RM-UE;

- act normativ inaplicabil la acest capitol și un mecanism nefuncțional;

- privarea agenților economici de valoroase instrumente de marketing și venituri suplimentare, care se datorează comercializării produselor cu IG, DO și a STG la prețuri de 2,23 ori mai mari decât pentru produsele comparabile, dar fără aceste desemnări;

- îngrădirea accesului consumatorilor la produse de înaltă calitate cu caracteristici specifice datorate provenienței/modului tradițional de fabricare și pierderea încrederii acestora în veridicitatea produselor date;

- inaplicabilitatea oportunității de exercitare a drepturilor dobândite urmare înregistrării IG, DO și STG, și, în consecință, impactul negativ asupra dezvoltării sociale și economice a țării, afectând, în special, dezvoltarea zonelor rurale, turismului, diversificarea producției, protecția metodelor tradiționale de producție;

- nu va fi consolidat cadrul instituțional necesar și nu va fi garantat producătorilor accesul la sistemul de control oficial, iar consumatorilor autenticitatea produselor solicitate.

Suplimentar, deși *în cazul opțiunii de a menține situația actuală, se atestă lipsa costurilor pentru solicitanți*, întrucât aceștia fiind în imposibilitate de a efectua pe anumite domenii verificarea conformității produselor cu caietele de sarcini pentru plasarea acestora pe piață prin deducție, nu vor avea cheltuieli cu referire la certificare, etichetare suplimentară cu atribuirea simbolurilor conform Legii 101/2014, **opțiunea respectivă presupune și lipsa beneficiului, or, în acest caz, producătorii respectivi nu se pot bucura de utilizarea în comerț a bunurilor pe care sunt plasate aceste obiecte de proprietate intelectuală, ceea ce micșorează veniturile acestora și în consecință impozitele achitate statului. Suplimentar, în cazul menținerii situației actuale produsele cu IG, DO și STG nu pot fi valorificate pe piețele externe, în special pe piața Uniunii Europene.** Aceasta pe termen lung va duce la pierderea tradițiilor și a patrimoniului cultural, precum și la ruperea cooperării dintre mediile rurale și sfera turismului.

b¹) Pentru opțiunea recomandată, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

Opțiunea recomandată – „Adoptarea prezentului act normativ cu reglementări ce vizează sistemul mixt”.

Sistemul DO, IG, STG reprezintă un sistem de calitate oferit și garantat consumatorilor de către stat. Promovarea produselor cu DO, IG și a STG constituie o prioritate pentru economia națională, dat fiind faptul că potențialul major al produselor cu DO, IG și al STG constituie un instrument valoros de dezvoltare economică și de progres cultural și social. Beneficiile acestui sistem sunt determinate de

avantajele de care se bucură producătorii în cazul în care obțin protecția juridică și dreptul de utilizare a acestor denumiri distinctiv.

Propunerea urmărește să sporească gradul de utilizare a indicațiilor geografice cu un impact economic pozitiv asupra microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii, încurajând competitivitatea pentru a aduce beneficii economiei rurale, în special, în următoarele direcții:

- *Competitivitatea și costurile desfășurării afacerilor:*

Deși prețul poate varia semnificativ de la un produs la altul, în funcție de mediul economic, de sector și de statul unde este vândut produsul, precum și de strategia implementată de operatori, sondajul grupului de producători (efectuat în cadrul studiului UE menționat supra) a constatat că se consideră că înregistrarea IG, DO are ca rezultat o îmbunătățire a prețurilor în stadiul de produs final (pentru 56% dintre respondenți) și în stadiul agricol (pentru 55% dintre respondenți).

Studiile indică faptul că produsele cu IG aduc un avantaj competitiv și o poziție favorabilă pe piață, care poate oferi unei afaceri mai mulți clienți și profituri mai mari, fiind perceput ca superior concurenților săi. Avantajul competitiv poate fi măsurat în termeni precum: un preț mai mare, rentabilitate, stabilitatea prețurilor și altele, printre care relația dintre IG și turism.

Prețul ridicat conferă un avantaj competitiv, întrucât permite producătorilor produselor cu IG, DO și a STG să acopere costurile suplimentare, implicate în asigurarea nivelului calității și respectarea prevederilor caietului de sarcini pentru IG, DO și STG.

Astfel, studiile pieței arată că produsele cu IG se vând (în medie) la prețuri de 2,23 ori mai mari decât produsele comparabile, dar fără IG.

- *Concurența pe piață:*

Controalele eficiente în toate etapele (de la producători la consumatori) garantează că fermierii/producătorii implicați în producerea/vânzarea produselor cu IG, DO și a STG nu concurează pe piață cu alți producători care folosesc denumirile protejate fără a respecta caietele de sarcini corespunzătoare. Doar producătorii care respectă caietul de sarcini pot utiliza denumirile protejate. Denumirile înregistrate (DO, IG, STG) sunt protejate împotriva utilizării neautorizate de către entitățile care nu îndeplinesc condițiile specificate în caietul de sarcini. Din aceste considerente, fiecare stat trebuie să pună în aplicare un sistem de control (ex officio) care să asigure supravegherea pe piață a utilizării acestor denumiri.

- *Alegerea, calitatea și prețurile pentru consumatori:*

Toate produsele cu IG, DO și cele recunoscute ca STG, înainte de introducerea pe piață trebuie verificate de un organism de control credibil. Din aceste considerente, fiecare stat trebuie să pună în aplicare un sistem eficient de control al produselor până la plasarea pe piață, care să garanteze atât producătorilor, cât și consumatorilor veridicitatea și calitatea produselor respective.

Garanțiile oferite de produsele desemnate cu IG, DO sau recunoscute în calitate de STG (în ceea ce privește originea produsului, materia primă, trasabilitatea/autenticitatea, metoda de producție, know-how-ul specific etc.) influențează alegerile consumatorilor la achiziționarea acestor produse.

- *Bunăstarea gospodăriilor casnice și a cetățenilor, situația social-economică în anumite regiuni:*

Zonele rurale acoperă cea mai mare parte din teritoriul Republicii Moldova, iar IG sunt considerate un atu pentru teritoriile rurale și pot contribui la îmbunătățirea calității vieții în aceste zone, la apariția de noi servicii locale care răspund la necesitățile locuitorilor, la crearea de noi locuri de muncă. Crearea locurilor de muncă în mediul rural, drept urmare a dezvoltării afacerilor va reduce, inclusiv, și resursele financiare alocate ca îndemnizații pentru șomaj.

Crearea unui sistem eficient în domeniul IG, DO și STG duce la dezvoltarea mediului rural, care include diversificarea activității în gospodăriile agricole, de exemplu implementarea a noi tipuri de prelucrare/fabricare a brânzei, noi tipuri de vânzare (vânzări directe, vânzări electronice) și/sau agroturism.

Toate acestea au drept beneficiu o mai mare atractivitate pentru turiști. O ilustrare specială a acestui lucru este dezvoltarea turismului viticol, datorită imaginii vinurilor cunoscute și a identificării acestora cu anumite regiuni. IG-urile au contribuit la apariția rutelor desemnate pentru turiști, tururi gastronomice și servicii la ferme/vinării.

Astfel, conform Raportului anual al Oficiului național al viei și vinului pentru anul 2020, sectorul vitivinicol din țară rămâne a fi primul creator de locuri de muncă în mediul rural. Numărul agenților economici care activează în acest domeniu și care sunt înscrși în Registrul vitivinicol a ajuns la 45100, în creștere cu aproximativ 6.000 față de anul 2019 și include persoane fizice, gospodării țărănești, societăți cu răspundere limitată, societăți pe acțiuni, cooperative agricole.

În același timp, numărul vinărilor luate în evidență ca producători de produse vitivinicole cu IGP a crescut cu 8% față de 2019 și a ajuns la numărul de 84, dintre care 34 sunt producători de struguri, 43 sunt producători de produse vitivinicole, iar 7 sunt producători de vin. Din cifra totală, 26 sunt din IGP Codru, 42 – IGP Valul lui Traian, 11 – IGP Ștefan Vodă și 5 – Divin.

- Conservarea patrimoniului cultural:

Realizarea de produse legate de o anumită arie geografică se bazează deseori pe cunoștințe specifice locale și presupune utilizarea unor metode de producție locale care își au rădăcinile în patrimoniul cultural și social al regiunii de origine a produselor respective. Protecția eficientă a proprietății intelectuale are potențialul de a contribui la creșterea profitabilității și a atractivității profesiilor în sectorul artizanatului tradițional, la conservarea tradițiilor de producție într-un mod cunoscut și consacrat și la promovarea patrimoniului cultural.

Stabilirea procedurilor eficiente pentru înregistrarea IG, DO sau a STG, inclusiv pentru produsele artizanale și industriale, care să țină seama de particularitățile regionale și locale va asigura conservarea și dezvoltarea tradițiilor de producție și de comercializare, precum și promovarea acestor tradiții.

Astfel, doar statul prin măsurile și acțiunile propuse conform proiectului normativ poate crea premisele ca acest sistem de calitate să devină viabil și funcțional, să existe cerere și ofertă de produse autentice și de calitate, să se creeze un climat competitiv, bazat pe transparență și credibilitate, fiind asigurată, totodată și implementarea prevederilor Legii nr. 66/2008.

Mai mult ca atât aprobarea actului normativ propus va oferi populației din sectorul rural oportunități reale de dezvoltare a micilor afaceri, ceea ce va constitui o premisă pentru dezvoltarea agriculturii și climatului social, cultural, economic în spațiul rural cu un impact general asupra ocupării forței de muncă și a turismului în aceste zone.

Dezavantaje – nu sunt identificate.

Costurile estimate pentru agenții economici din Republica Moldova:

Agenții economici, în calitate de beneficiari ai inițiativei date vor suporta cheltuieli privind taxa de înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală respective (pentru IG/DO – 100 euro, pentru STG – 50 euro), taxele aferente procesului de înregistrare cum ar fi, după caz, depunerea cererii de înregistrare a IG, DO sau a STG – 20 euro, examinarea de fond a cererii de înregistrare – 100 euro. Precizăm că, cererea de înregistrare a unei IG, DO sau a unei STG se depune de către un grup. Respectiv, aceste costuri sunt efectuate de către producători sau prelucrători în comun, care prin asociere, indiferent de forma sa juridică, formează un grup în sensul Legii nr. 66/2008.

Suplimentar vor exista costuri aferente controlului verificării conformității unui produs cu caietul de sarcini corespunzător. Acestea vor fi suportate de fiecare producător sau prelucrător vizat, în parte.

Costurile aferente intervenției statului în domeniul vizat presupun cheltuielile legate de elaborarea și publicarea proiectului de act normativ.

Riscurile: Nu s-au identificat careva riscuri în vederea aprobării acestui proiect de act normativ.

Impacturi negative la etapa elaborării AIR nu au fost identificate. Implementarea prevederilor ce urmează a fi stabilite în actul normativ care va fi elaborat nu va necesita careva costuri suplimentare din partea statului.

b²) Pentru opțiunile alternative analizate, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

Opțiunea alternativă propusă nu constituie o soluție optimă în înlăturarea problematicii constatate în domeniul protecției IG, DO și STG, iar implementarea acesteia va determina *impacturi minore de ordin economic și social*. Avantajele și dezavantajele acestei opțiuni au fost prezentate la pct. 3 lit.c).

În condițiile opțiunii alternative, beneficiarii sistemului de protecție a IG, DO și a STG din Republica Moldova, atât agenții economici care plasează pe piața din țară produse cu aceste desemnări, cât și consumatorii vor avea o vagă asigurare a unor garanții în ceea ce privește legalitatea și întinderea protecției acestor obiecte ale proprietății intelectuale pe de o parte, precum și nesiguranța privind calitatea acestor produse și corespunderii lor caracteristicilor incluse în caietele de sarcini corespunzătoare, ceea ce:

- va împiedica consolidarea premiselor constituirii unui climat favorabil dezvoltării pieței obiectelor de proprietate intelectuală ca un instrument de promovare și de intensificare a fluxurilor comerciale și investiționale;

- va duce la formarea unui mediu concurențial nesănătos și la creșterea tendințelor de monopolizare a unor domenii și sfere de activitate.

Astfel, se va micșora interesul solicitanților de a-și proteja obiectele de proprietate intelectuală, prin înregistrarea acestora la AGEPI și, respectiv, creșterea veniturilor la bugetul de stat, deoarece odată cu implementarea opțiunii alternative va scădea credibilitatea și interesul față de produsele cu IG, DO și a STG.

Ținem să precizăm că protecția juridică și controlul sistematic al procesului de producție a produselor cu IG, DO și a STG conferă valoarea adăugată a unui produs. Faptul că produsul este trasabil și se produce cu respectarea specificațiilor aprobate reprezintă o informație valoroasă pentru consumator. Astfel, un control efectuat de către o autoritate competentă care oferă obiectivitate și imparțialitate, dispune de personal calificat și de resursele necesare pentru a-și îndeplini funcțiile, reprezintă o garanție a faptului că produsul este original, are o calitate înaltă și caracteristici specifice determinate de locul de proveniență.

Prin aprobarea opțiunii alternative se pierde gradul de atractivitate pentru agenții economici, inclusiv investitori, oferind o garanție slabă în ceea ce privește sistemul de protecție a obiectelor de proprietate intelectuală, care trebuie să fie unul integru și complex, întrunind toate prevederile actelor internaționale. Acest aspect va duce la o creștere minoră a dezvoltării afacerilor, turismului și, respectiv, a dezvoltării rurale și a gradului de ocupare a forței de muncă.

Costurile aferente intervenției statului în domeniul dat presupun cheltuielile legate de elaborarea/modificarea și publicarea proiectelor de acte normative. Implementarea opțiunii alternative presupune modificarea unui șir de acte normative și a documentelor aferente (cereri, decizii).

c) Pentru opțiunile analizate, expuneți cele mai relevante/iminente riscuri care pot duce la eșecul intervenției și/sau schimba substanțial valoarea beneficiilor și costurilor estimate și prezentați presupuneri privind gradul de conformare cu prevederile proiectului a celor vizați în acesta

Careva riscuri diferite de cele prezentate la lit. b¹) și care pot duce la eșecul intervenției nu au putut fi stabilite. Mai mult ca atât, soluția identificată ca fiind optimă, vizează perfecționarea unor mecanisme existente, aplicabile pe plan internațional și instituite prin tratate internaționale.

d) Dacă este cazul, pentru opțiunea recomandată expuneți costurile de conformare pentru întreprinderi, dacă există impact disproporționat care poate distorsiona concurența și ce impact are opțiunea asupra întreprinderilor mici și mijlocii. Se explică dacă sînt propuse măsuri de diminuare a acestor impacturi

Concluzie:

e) Argumentați selectarea unei opțiuni, în baza atingerii obiectivelor, beneficiilor și costurilor, precum și a asigurării celui mai mic impact negativ asupra celor afectați

Urmare analizei expuse mai sus, a fost identificată drept opțiune recomandată - elaborarea și adoptarea Legii privind modificarea Legii nr. 66/2008. De altfel, un sistem eficient și riguros de protecție a DO, IG și a STG este unul dintre principalele instrumente care garantează obținerea veniturilor suplimentare în procesul exploatarei resurselor unei regiuni agricole cum este Republica Moldova, dezvoltarea sectorului rural și a turismului, precum și păstrarea veridicității și autenticității produselor/rețetelor tradiționale.

În concluzie, doar prin stabilirea de către stat a cadrului normativ necesar efectuării controlului oficial în domeniul de referință și, în special, constituirea unui sistem mixt, în care atât organismele private de certificare, cât și autoritățile desemnate pot asigura verificarea și certificarea produselor înainte de plasarea pe piață, va fi posibilă funcționarea corespunzătoare a sistemului de protecție a IG, DO și STG din Republica Moldova și valorificarea beneficiilor acestuia.

Nesiguranțele majore referitor la potențialele impacturi ale intervenției statului nu au fost depistate.

De asemenea, în cadrul analizei impactului reglementării propuse nu au fost identificate costuri majore ori impacturi negative, deoarece aprobarea proiectului de act normativ se referă, nemijlocit, la procedurile de înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală, iar înregistrarea acestor obiecte nu este obligatorie.

5. Implementarea și monitorizarea

a) Descrieți cum va fi organizată implementarea opțiunii recomandate, ce cadru juridic necesită a fi modificat și/sau elaborat și aprobat, ce schimbări instituționale sînt necesare

Legea nr. 66/2008 constituie legea cadru în domeniul protecției IG, DO și a STG care stabilește drepturile și obligațiile ce rezultă din protecția juridică și exploatarea acestor obiecte de proprietate intelectuală.

Nemijlocit, cu referire la aspectele supuse examinării în prezenta Analiză a impactului de reglementare, urmare adoptării Legii pentru modificarea Legii nr. 66/2008, vor fi modificate/aprobate următoarele acte normative, după cum urmează:

1) Regulamentul privind procedura de depunere, examinare și înregistrare a indicațiilor geografice, a denumirilor de origine și a specialităților tradiționale garantate, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2010;

2) Hotărârea Guvernului nr. 644/2010 cu privire la desemnarea autorităților competente abilitate cu atribuții și responsabilități referitoare la produsele cu denumiri de origine și indicații geografice și la specialitățile tradiționale garantate și a autorităților competente responsabile de controalele oficiale privind conformitatea acestor produse.

b) Indicați clar indicatorii de performanță în baza cărora se va efectua monitorizarea

Indicatorii de performanță identificați în vederea efectuării monitorizării implementării actului normativ inițiat vor constitui ansamblul de indicatori care reflectă activitatea realizată în domeniul protecției IG, DO și a STG în Republica Moldova, în special:

- numărul cererilor depuse în vederea acordării protecției;
- numărul producătorilor care dețin dreptul de utilizare a IGP, DOP;
- numărul de organisme de evaluare a conformității acreditate;
- numărul de solicitări de verificare a conformității produselor desemnate cu IGP, DOP, STG cu prevederile caietului de sarcini.

c) Identificați peste cît timp vor fi resimțite impacturile estimate și este necesară evaluarea performanței actului normativ propus. Explicați cum va fi monitorizată și evaluată opțiunea

Se estimează că impacturile noilor reglementări vor fi resimțite odată cu punerea în aplicare a prevederilor proiectului și a racordării cadrului normativ existent în vederea asigurării aplicării Legii nr. 66/2008.

Evaluarea actului normativ propus conform indicatorilor de performanță identificați se va efectua anual, prin includerea acestora în Raportul anual de activitate al AGEPI.

6. Consultarea

a) Identificați principalele părți (grupuri) interesate în intervenția propusă

Părțile interesate în intervențiile propuse prin proiectul Legii sunt:

1) persoanele fizice sau juridice care solicită înregistrarea IG, DO, STG și care ar putea valorifica utilizarea acestor denumiri;

2) consumatorii produselor cu IGP, DOP și a STG.

b) Explicați succint cum (prin ce metode) s-a asigurat consultarea adecvată a părților

La aspectul consultării părților interesate, menționăm și faptul că, la data de 10.08.2023, atât pe pagina web a AGEPI: www.agepi.gov.md, la secțiunea Transparența/Consultări publice/Anunțuri de proiecte, cât și pe portalul www.particip.gov.md, a fost plasat anunțul privind inițierea procesului de elaborare a unui proiect de act normativ, prin care urmează a fi operate modificări în Legea nr. 66/2008. Astfel, s-a oferit posibilitatea implicării active a tuturor subiecților interesați prin prezentarea opiniilor și propunerilor în raport cu actualele prevederi și mecanismului stabilit în temeiul Legii nr. 66/2008.

În aceeași ordine de idei, menționăm că procesul de comunicare și consultanță cu părțile interesate se efectuează și prin intermediul BOPI, în care se publică lunar informații oficiale privind cererile din domeniul proprietății intelectuale depuse la AGEPI, titlurile de protecție acordate, modificările intervenite în statutul juridic al cererilor și titlurilor de protecție, hotărârile Comisiei de Contestații, deciziile instanțelor judecătorești privind litigiile în domeniul proprietății intelectuale, acte normative naționale și tratate internaționale, comunicări și alte informații de ordin general ce vizează domeniul proprietății intelectuale.

Semestrial se organizează mese rotunde cu mandatarii autorizați în proprietatea intelectuală în cadrul cărora se discută aspecte legate de procedura de înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală, inclusiv fiind prezentată inițiativa dată, care a fost susținută integral.

Totodată, proiectul va fi remis spre coordonare instituțiilor interesate, potrivit procedurii regulamentare, propunerile și obiecțiile cărora vor fi incluse în tabelul de sinteză, urmând a fi examinate și luate în considerare la definitivarea proiectului.

c) Expuneți succint poziția fiecărei entități consultate față de documentul de analiză a impactului și/sau intervenția propusă (se expune poziția a cel puțin unui exponent din fiecare grup de interese identificat)

La elaborarea proiectului s-a ținut cont de recomandările experților OMPI cu referire la ajustarea prevederilor legale conținute în Legea nr. 66/2008, conform normelor stabilite în Actul de la Geneva al Aranjamentului de la Lisabona privind denumirile de origine și indicațiile geografice.

Careva propuneri, urmare plasării anunțului privind inițierea procesului de elaborare a proiectului de act normativ, prin care urmează a fi operate modificări în Legea nr. 66/2008, în termenul acordat, nu au fost recepționate.

Poziția fiecărei entități consultate va fi expusă urmare consultării proiectului cu entitățile interesate.

Anexă

Tabel pentru identificarea impacturilor

Categoriile de impact	Punctaj atribuit		
	Opțiunea propusă	Opțiunea alternativă 1	Opțiunea alternativă 2
Economic			
costurile desfășurării afacerilor	1		
povara administrativă	1		
fluxurile comerciale și investiționale			
competitivitatea afacerilor	3		
activitatea diferitor categorii de întreprinderi mici și mijlocii	2		
concurența pe piață	2		
activitatea de inovare și cercetare			
veniturile și cheltuielile publice			

cadrul instituțional al autorităților publice	3		
alegerea, calitatea și prețurile pentru consumatori	2		
bunăstarea gospodăriilor casnice și a cetățenilor	1		
situația social-economică în anumite regiuni	2		
situația macroeconomică			
alte aspecte economice			
Social			
gradul de ocupare a forței de muncă			
nivelul de salarizare			
condițiile și organizarea muncii			
sănătatea și securitatea muncii			
formarea profesională			
inegalitatea și distribuția veniturilor			
nivelul veniturilor populației			
nivelul sărăciei			
accesul la bunuri și servicii de bază, în special pentru persoanele social-vulnerabile			
diversitatea culturală și lingvistică			
partidele politice și organizațiile civice			
sănătatea publică, inclusiv mortalitatea și morbiditatea			
modul sănătos de viață al populației			
nivelul criminalității și securității publice			
accesul și calitatea serviciilor de protecție socială			
accesul și calitatea serviciilor educaționale			
accesul și calitatea serviciilor medicale			
accesul și calitatea serviciilor publice administrative			
nivelul și calitatea educației populației			
conservarea patrimoniului cultural	1		
accesul populației la resurse culturale și participarea în manifestații culturale			
accesul și participarea populației în activități sportive			
discriminarea			
alte aspecte sociale			
De mediu			
clima, inclusiv emisiile gazelor cu efect de seră și celor care afectează stratul de ozon			

calitatea aerului			
calitatea și cantitatea apei și resurselor acvatice, inclusiv a apei potabile și de alt gen			
biodiversitatea			
flora			
fauna			
peisajele naturale			
starea și resursele solului			
producerea și reciclarea deșeurilor			
utilizarea eficientă a resurselor regenerabile și neregenerabile			
consumul și producția durabilă			
intensitatea energetică			
eficiența și performanța energetică			
bunăstarea animalelor			
riscuri majore pentru mediu (incendii, explozii, accidente etc.)			
utilizarea terenurilor			
alte aspecte de mediu			

Tabelul se completează cu note de la -3 la +3, în drept cu fiecare categorie de impact, pentru fiecare opțiune analizată, unde variația între -3 și -1 reprezintă impacturi negative (costuri), iar variația între 1 și 3 – impacturi pozitive (beneficii) pentru categoriile de impact analizate. Nota 0 reprezintă lipsa impacturilor. Valoarea acordată corespunde cu intensitatea impactului (1 – minor, 2 – mediu, 3 – major) față de situația din opțiunea „a nu face nimic”, în comparație cu situația din alte opțiuni și alte categorii de impact. Impacturile identificate prin acest tabel se descriu pe larg, cu argumentarea punctajului acordat, inclusiv prin date cuantificate, în compartimentul 4 din Formular, lit. b¹) și, după caz, b²), privind analiza impacturilor opțiunilor.

Anexe

1. proiectul legii pentru modificarea Legii nr. 66/2008 privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate.
2. nota informativă la proiectul de lege.